

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

"Фінансова політика"

вибіркова

**Освітньо-професійна
програма:**

Спеціальність:

Галузь знань:

Рівень вищої освіти:

Факультет:

Мова навчання:

Розробник:

Контактний тел.:

E-mail:

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації:

Фінанси, банківська справа та страхування

072 Фінанси, банківська справа та страхування

07 «Управління і адміністрування»

перший (бакалаврський)

економічний

українська

**Островська Н.С., доцент кафедри фінансів і кредиту,
д.е.н., професор**

**Сокровольська Н.Я., доцент кафедри фінансів і
кредиту, к.е.н., доцент**

380505903737

+380505002605

n.ostrovska@chnu.edu.ua

n.sokrovolska@chnu.edu.ua

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5111>

он-лайн консультації - згідно з графіком

очні консультації – за попередньою домовленістю

1. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна є вибірковою складовою навчального плану. Як вибіркова складова, вивчення дисципліни дозволить здобувачу сформуванню індивідуальну освітню траєкторію. Під час вивчення даної дисципліни студенти отримують знання та навички, зокрема у сфері формування, розподілу і використання фінансових ресурсів усіх суб'єктів політичних процесів з метою гармонізації їх інтересів та досягнення цілей державної діяльності. Тому вивчення дисципліни «Фінансова політика» є важливим та не обхідним при підготовці висококваліфікованих фахівців.

2. Мета навчальної дисципліни: є поглиблення у здобувачів теоретичних та практичних знань з основ функціонування та розвитку фінансової політики як складової економічної політики держави, а також щодо значення кожної з її складових у становленні і розвитку економіки країни, ролі фінансових інструментів у формуванні фінансових ресурсів країни.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фінансова політика» є вивчення суті та значення фінансової політики у сфері економічних відносин; виявлення співвідношення між податковою, бюджетною і грошово-кредитною політикою держави, ознайомлення з їх особливостями; вивчення специфіки діяльності держави при проведенні дій фінансової політики в контексті з соціально-економічною політикою.

Вивчення цієї вибіркової дисципліни дозволить здобувачам набутти додаткових загальних і фахових компетентностей, які розширяють їхні можливості для професійної самореалізації, зокрема при роботі з складовими фінансової політики та прийнятті управлінських рішень у сфері публічних фінансів.

3. Пререквізити. Дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Фінансова політика», - це «Гроші і кредит», «Фінанси», «Бюджетна система», «Податкова система». Засвоєння основних тем дисципліни повинно надати майбутнім фахівцям знання щодо функціонування фінансової системи, формування фінансових показників, розвитку бюджетної системи. Дозволяє оволодіти новими теоретичними знаннями з питань реалізації фінансової політики, публічного адміністрування у сфері державної фінансової політики, необхідних для виконання функцій та повноважень керівника (фахівця) суб'єкта публічного адміністрування різних рівнів

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Фінансова політика» сприяє поглибленню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність працювати у команді;
- здатність працювати автономно;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;
- здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Програмні результати навчання:

- визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;
- знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування;

- розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансово-банківській сфері, на страховому ринку, у сфері залучення інвестицій та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
денна	III	V	3	90	2	15	30	-	-	45	-	залік
заочна	III	V	3	90	2	4	8	-	-	78	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

3.2. Дідактична карта навчальної дисципліни													
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усьо-го	у тому числі					усьо-го	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Особливості фінансової політики держави													
Тема 1. Теоретико методологічні засади формування фінансової політики держави. Мета: обґрунтування концептуальних положень координації бюджетно-податкової і монетарної політики у довгостроковій перспективі в розрізі диферентних стадій економічного циклу.	12	2	2	-	-	8	12	1	2	-	-	10	
Тема 2. Податкова політика в системі фінансового регулювання економіки. Мета: обґрунтування пріоритетів у сфері забезпечення фіскальної консолідації. проаналізувати регуляторний потенціал	12	2	4	-	-	6	12			-	-	11	

податкової політики в Україні; - з'ясувати особливості вітчизняної бюджетної політики в контексті фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку держави; - дати оцінку компліментарності бюджетно-податкової і грошово кредитної політик як інструментів макроекономічного регулювання та впливу на конкурентоспроможність національної економіки.												
Тема 3. Бюджетна політика як складова соціально економічного розвитку країни Мета: є удосконалення системи бюджетного планування і прогнозування.	12	2	4	-	-	6	12			-	-	10
Тема 4. Формування монетарної політики Мета: розробка державної фінансової стратегії, мета якої полягає у ефективному досягненні визначених завдань бюджетно-податкової і монетарної політики за рахунок їх гармонійної координації, оптимізації обсягу залучених ресурсів, посилення наукової обґрунтованості фінансової політики.	12	2	4	-	-	6	12	1	2	-	-	11
Разом за змістовим модулем 1	48	8	16	-	-	26	48	2	4	-	-	42
Змістовий модуль 2. Державна фінансова політика та механізм її реалізації												
Тема 5. Фінансова політика місцевого розвитку Мета: обґрунтувати методологічні засади реалізації фінансової політики як системи	10	2	4	-	-	4	10	1	2	-	-	9

діяльності; - розкрити сутність фінансової безпеки держави в середовищі реалізації фінансової політики та проаналізувати проблему суб'єктивізму в її оцінці; - дослідити механізм реалізації фінансової політики на місцевому рівні та здійснити діагностику його дієвості.												
Тема 6. . Фінансова політика зовнішньоекономічної діяльності Мета: оцінювання впливу поступального зростання співвідношення державного боргу до валового внутрішнього продукту на перспективу реалізації фіскальних стимулів та їх загальну результативність.	10	2	4	-	-	4	10			-	-	8
Тема 7. Фінансова політика суб'єктів господарювання. Мета: розробка напрямів удосконалення та поглиблення сутності державної фінансової політики з урахуванням сучасних вимог розвитку національної економіки, розробка заходів щодо зниження рівня тінізації української економіки шляхом легалізації тіньових капіталів і розширення таким чином обсягів і темпів зростання національного багатства.	10	1	4	-	-	5	10	1	2	-	-	9
Тема 8. Відповідальність у сфері публічного управління фінансовою	12	2	4	-	-	6	12			-	-	10

політикою. Мета: удосконалити методику оцінки результативності фінансової політики в Україні; - визначити пріоритетні напрями соціалізації фінансової політики держави в контексті євроінтеграції; - обґрунтувати імперативи реалізації вітчизняної фінансової політики на сучасному етапі глобалізації.												
Разом за змістовим модулем 2	42	7	16	-	-	19	42	2	4	-	-	38
Усього годин	90	15	30	-	-	45	90	4	8	-	-	78

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Фінансова політика» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема: Теоретико методологічні засади формування фінансової політики держави. Завдання: Розглянути та обґрунтувати: 1. У чому полягає сутність фінансової політики? 2. Чи є загальне у цілях фінансової політики підприємства і держави? 3. Які розходження між задачами фінансової політики держави і підприємства? 4. Сутність і роль бюджетно-податкової та монетарної політики у забезпеченні економічного розвитку 5. Методологічні засади формування державної фінансової політики 6. Формування і реалізація фінансової політики в країнах із розвинутою та трансформаційною економікою	8	10
2	Тема: Податкова політика в системі фінансового регулювання економіки Завдання: Розглянути та обґрунтувати: 1. Інституційні особливості становлення системи оподаткування в Україні 2. Оцінка ефективності фіскальної функції податкової політики 3. Розвиток регуляторного механізму податкової політики	6	11
3	Тема: Бюджетна політика як складова соціально економічного розвитку країни Завдання: Розглянути та обґрунтувати: 1. Бюджетна політика у системі макроекономічного регулювання	6	10

	2. Підвищення ефективності видатків бюджету в умовах інституційних перетворень економіки 3. Напрями забезпечення збалансованості бюджетної системи 4. Політика управління державним боргом		
4	Тема: Формування монетарної політики Завдання: Розглянути та обґрунтувати: 1. Етапи становлення та розвитку монетарної політики 2. Механізми та інструменти реалізації грошово-кредитної політики 3. Інфляційне таргетування як складова монетарної політики 4. Грошово-кредитна політика в умовах трансформації економіки	6	11
5	Тема: Фінансова політика місцевого розвитку Завдання: Розглянути та обґрунтувати: 1. Територіальна громада як суб'єкт економічної та фінансової діяльності. 2. Сутність та складові фінансової політики місцевих органів влади 3. . Податкова політика органів місцевого самоврядування. 4. Фінансові аспекти державної регіональної політики.	4	9
6	Тема: Фінансова політика зовнішньоекономічної діяльності Завдання: Розглянути та обґрунтувати: 1. Пріоритети координації бюджетно податкової і монетарної політики 2. Державна фінансова стратегія як інструмент забезпечення економічного та соціального розвитку суспільства 3. Фінансова політика держави в умовах глобалізації економіки	4	8
7	Тема: Фінансова політика суб'єктів господарювання. Завдання: Розглянути та обґрунтувати: 1. У чому проявляються особливості фінансової політики в умовах інфляції? 2. Вибір фінансової стратегії підприємства у сучасних умовах. 3. Особливості фінансової політики фінансових установ	5	9
8	Відповідальність у сфері публічного управління фінансовою політикою. Тема: Завдання: Розглянути та обґрунтувати: 1. Вплив фінансового права та міжнародних фінансових стандартів на розробку фінансової політики. 2. Які особливості фінансової політики в Україні? 3. Стратегія і тактика фінансової політики в умовах кризи	6	10
Усього годин		45	78

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
 - практичні методи (практичні роботи);
 - наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
 - робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
 - самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
 - дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.
- Методи оцінювання:**
- усне опитування;
 - письмове опитування;

- глосарій;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
зараховано	A (90 – 100)	відмінно
	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незараховано	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

З навчальної дисципліни «Фінансова політика» проводиться семестровий залік. Здобувач отримує завдання, що містить два теоретичних питання з дисципліни, 5 тестових завдань і одне практичне завдання з пройденого матеріалу. У 40 балів, що можливо отримати

на заліку входить: 2 теоретичних питання (по 10 балів відповідно), 5 тестів по 2 бали (сумарно 10) та практичне завдання (10 балів). У випадку не повної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. Аналогічно виставляються бали по другому питанню. Практичне завдання оцінюється таким чином: 10 балів – за повністю вирішене практичне завдання; 8 – за правильно вказані формули та методика розрахунку, однак неправильне розв'язання; 5 – за правильно вказані формули чи методика розрахунку, однак не має числового розв'язку; 3 – за правильний хід обчислення чи вирішення завдання, однак не виконаний в повному обсязі. В іншому випадку практична ситуація оцінюється в 0 балів. У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 35 балів, він не допускається до складання заліку.

Також залік може бути проведений у письмовій формі.

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне питання, правильне розв'язання виробничої ситуації, правильна відповідь на тестові питання та сформульовані правильні визначення з глосарію. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань, понять з глосарію, а також розв'язання виробничої ситуації, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття питання білету або правильного розв'язання виробничої ситуації, але у відповіді недостатньо правильно сформульовано визначення з глосарію. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та відповідей на тестові завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
4	8	8	8	8	8	8	8	40	100

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література – основна

1. Гудзь О.Є., Стецюк П.А. Фінансова політика підприємства: навч. посіб. Львів: ЛігаПрес, 2017. 120 с.
2. Державна фінансова політика України в умовах євроінтеграції: погляди науковців та практиків: зб. тез наук. доп. за матеріалами II Всеукр. наук.- практ. конф., м. Львів, 18 лютого 2021 р. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. – 366 с.
3. Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я. Особливості бюджетного процесу в умовах воєнного стану // *IV міжнародна науково-практична конференція «Фінансові інструменти сталого розвитку економіки»* (12 травня 2022 р., Чернівці). Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2022. С.79-83.
4. Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я. Фінансування повноважень органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації *Ефективна економіка*. № 11.2018. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/104.pdf
5. Петрушенко Ю.М. Фінансова політика місцевого розвитку : монографія / Ю. М. Петрушенко, В. Т. Венцель, А. В. Височина. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 380 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/79909>

6. Публічні закупівлі: навчальний посібник / колектив укладачів за заг. ред. Е.О. Юрія. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича. 2020. 200 с.
URL: <https://drive.google.com/file/d/1blrCyesI-SXJnFt37PW84Qpcj5Gvhwr/view?usp=sharing>
7. Сокровольська Н.Я., Корбутяк А.Г., Проблеми середньострокового бюджетного планування в Україні: Anti-Crisis Management: State, Region, Enterprise: Conference Proceedings, Part II, November 23th, 2018.- Le Mans, France. 144p. PP.108-110.
8. Сокровольська Н.Я., Дембіцька А.В. Використання ефекту синергії в управлінні фінансово-економічним розвитком громади. *Молодий вчений*. 2019.№5(2). С. 589-592.
Режим доступу:http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_5%282%29_73
9. Сокровольська Н.Я., Корбутяк А.Г., Юрій Е.О., Гаватюк Л.С. Фінанси територіальних громад : навч. посіб. Чернівці: Рута, 2019. 200 с. (5 д.а. власного авторського тексту)
10. Сокровольська Н.Я., Пуша А.В.. Сучасний стан видатків місцевих бюджетів. *Молодий вчений*. 2018.№11(2). С. 1198-1202. Режим доступу: [file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/molv_2018_11\(2\)_163.pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/molv_2018_11(2)_163.pdf)
11. Сокровольська Н.Я., Хамига Ю.Я. Протидія фінансовому шахрайству у вітчизняних організаціях. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Випуск 22. 2018. С. <http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/>
12. Сокровольська Н.Я., Хамига Ю.Я. Корупція як один із чинників, що впливає на ризик фінансового шахрайства. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*, Том 29 (68). № 6. 2018. С.137-39
http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_6/31.pdf
13. Фінансова політика : методичні рекомендації щодо самостійного вивчення дисципліни. Петрук О.Ф. Прядко В.В., Сокровольська Н.Я., Харинівич-Яворська Д.О., Чернівці : Технодрук. 2012. 280с.
14. Фінансова політика держави : монографія / М. Д. Пасічний. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. – 440 с.
15. Фінансова політика зовнішньоекономічної діяльності: навч.посіб. / В. П. Хомутенко, І. С. Луценко, А. В. Хомутенко, О. Г. Волкова – Харків: «Діса плюс», 2018. – 370 с.
<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/7569>
16. Фінансова політика у системі соціально-економічного розвитку України : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 13–14 квіт. 2016 р.) / І.Я. Чугунов, М.В. Тарасюк, Т.В. Канєва та ін. ; відп. за вип. І.Я. Чугунов. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 236 с.

8. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Державна казначейська служба України – <http://www.treasury.gov.ua>
2. Державна податкова служба України – <https://tax.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України – <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Міністерство фінансів України – <https://www.mof.gov.ua/uk>

Офіційні сайти міжнародних фінансових організацій:

1. Департамент статистики Організації Об'єднаних Націй — <http://unstats.un.org/>
2. Міждержавний статистичний комітет Співдружності Незалежних Держав — <http://www.cisstat.com/>
3. Міжнародна асоціація зі статистики (IAOS) — <http://isi.cbs.nl/>
4. Міжнародний інститут статистики (ISI) — <http://isi.cbs.nl/>
5. Організація економічної співпраці та розвитку (OECD) <http://www.oecd.org/>
6. Статистичний офіс Європейської співдружності — <http://europa.eu.int/>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. Інститут глобальних стратегій – <http://www.igls.com.ua/>
2. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О.Разумкова – <https://razumkov.org.ua/>

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Електронна бібліотека – <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB>
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. Я. Мудрого – <https://nlu.org.ua/>